

Zemkopības ministrija

Negodīgas tirdzniecības prakses pārtikas piegādes ķēdē: attīstība un risinājumi Eiropas Savienībā

01.07.2021.

Zemkopības ministrija

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (ES) 2019/633 par negodīgu tirdzniecības praksi starpuzņēmumu attiecībās lauksaimniecības un pārtikas piegādes ķēdē

2019.gada 17.aprīlis

Zemkopības ministrija

Direktīva 2019/633

MĒRĶIS:

- Ierobežot NTP, ko izraisa nevienlīdzīgas sarunu vešanas spējas visā lauksaimniecības un pārtikas piegādes ķēdē, nosakot vienotus ES standartus - minimālo sarakstu ar aizliegtām tirdzniecības praksēm starp piegādātāju un pircēju

DIREKTĪVA NOSAKA 15 AIZLIEGTĀS NTP, NO TĀM:

- **9 NTP kā obligāti aizliegtas («Melnās prakses»)**, tostarp par norēķinu termiņiem (īpaši izceļot ātrbojīgus produktus)
- **6 NTP aizliegtas («Pelēkās prakses»)**, izņemot tad, ja tas skaidri un nepārprotami atrunāts līgumā starp piegādātāju un pircēju

Zemkopības ministrija

Direktīva 2019/633

DV līdz 2021. gada 1. maijam pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības

DV pieņem minētos noteikumus no 2021. gada 1. novembra

Cīņai ar negodīgām tirdzniecības praksēm DV nacionālajā likumdošanā, papildus šajā direktīvā noteiktajiem aizliegumiem, var iekļaut arī citus aizliegumus, kā arī noteikt stingrākas prasības attiecībā uz direktīvas tvērumu.

Zemkopības ministrija

Likumprojekta izstrāde

- 2019. gada rudenī **ZM** **paspārnē tika izveidota darba grupa** Likumprojekta izstrādei
- Darba grupas sastāvā tika iekļautas:
 - valsts iestādes -**ZM, EM, KP**
 - pārtikas ražotājus un tirgotājus pārstāvošās organizācijas – **LOSP, LLKA, Zemnieku Saeima, LPUF, LPCS, LTA, LPTA, LTRK**

Zemkopības ministrija

**Negodīgas
tirdzniecības
prakses
aizlieguma
likums**

**Pieņemts: 2021.gada
7.aprīlī**

**Publicēts: 2021. gada
20.aprīlī**

**Stājas spēkā: 2021.gada
1.novembrī**

Zemkopības ministrija

Kāpēc šāda direktīva bija nepieciešama?

European
Commission

Council of the
European Union

European Parliament

**Augsta līmeņa forums pārtikas
piegādes ķēdes uzlabošanai**
(kopš 2007)

**Zaļā grāmata par NTP uzņēmumu
savstarpējās attiecībās pārtikas
un nepārtikas preču apgādē**
(2013)

**EK paziņojums «NTP novēršana
uzņēmumu savstarpējās pārtikas
apgādes ķēdē»**
(2014)

**Pētījums «Labas prakses un
principu uzraudzība un ieviešana
pārtikas piegādes ķēdes
vertikālajās attiecībās»**
(2016)

**Lauksaimniecības tirgus darba
grupa**
(2016)

Direktīvas priekšlikums
(2018)

**Slovākijas prezidentūras laikā viena
no prioritātēm – nostiprināt
lauksaimnieku stāvokli pārtikas
piegādes ķēdē (tostarp cīņa ar NTP)**
(2016 II pusgads)

**ES Lauksaimniecības un
zivsaimniecības ministru padomes
secinājumi**
(2016)

**ES Lauksaimniecības un
zivsaimniecības ministru padomē
izskatīts dokuments «Labāka pārtikas
piegādes ķēdes funkcionēšana:
negodīgu tirdzniecības prakšu
novēršana un lauksaimnieku stāvokļa
uzlabošana»**
(2017)

**Eiropas Parlamenta paziņojums par
NTP pārtikas piegādes ķēdē**
(2016)

Eiropas Komisijas iniciatīvas

Zemkopības ministrija

Augsta līmeņa forums pārtikas piegādes ķēdes uzlabošanai

2007

- Tiek atzīts, ka pastāv tirgus varas disbalanss

2010

- Tiek konstatēta NTP pastāvēšana

2012

- Tiek meklēti risinājumi cīņai ar NTP
- Brīvprātīgā iniciatīva

2015

- NTP viena no prioritātēm

2017

- Atbalsta ES līmeņa iniciatīvu NTP novēršanai

Zemkopības ministrija

Zaļā grāmata

31.01.2013. **EK publicē *Zaļo grāmatu*** «Par negodīgu tirdzniecības praksi uzņēmumu savstarpējas attiecībās pārtikas un nepārtikas preču apgādes ķēdē Eiropā», aprakstot **negodīgas tirdzniecības prakses jēdzienu un iespējamās sekas negodīgai tirdzniecības praksei**

Konstatē, ka nav īpaša regulējuma ES līmenī!!

Zemkopības ministrija

EK paziņojums

- 2014.gadā EK publicē paziņojumu «**Negodīgas mazumtirdzniecības prakses novēršana uzņēmumu savstarpējā pārtikas apgādes ķēdē**»
- EK formulē stratēģiju cīņai ar NTP:
 - Izmantot brīvprātīgās iniciatīvas iespējas
 - Dalībvalstīm nodrošināt tiesisko regulējumu cīņai ar NTP
 - Dalībvalstīm nodrošināt efektīvu noteikumu izpildi par NTP novēršanu
- **Vēl neparedz vienota ES regulējuma ieviešanu**
- Plāno 2015.gada beigās pieņemt lēmumus, vai ir nepieciešams veikt pasākumus ES līmenī.

Zemkopības ministrija

Labas prakses un principu uzraudzība un ieviešana pārtikas piegādes ķēdes vertikālajās attiecībās

- EK pasūtīts pētījums (2016.g janvāris)
- Pētījuma mērķis:
 - novērtēt, vai un cik lielā mērā spēkā esošās iniciatīvas, spēj nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret **negodīgām tirdzniecības praksēm** (NTP) un samazināt to negatīvo ietekmi
- Pētījums secina «ES līmeņa likumdošana apvienojumā ar brīvprātīgām iniciatīvām, kas papildinātas ar efektīvu sodīšanas mehānismu būtu visefektīvākais veids, lai novērstu NTP»

Zemkopības ministrija

Lauksaimniecības tirgus darba grupa

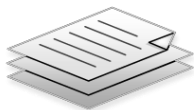
Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts
2016.gada janvārī

Izveidoja **ekspertu darba** grupu

Uzdevums: Izvērtēt lauksaimnieku pozīcijas pārtikas piegādes ķēdē un sniegt rekomendācijas to stāvokļa uzlabošanai

Būtiskākie secinājumi attiecībā uz **NTP:**

- Konstatētās negodīgās tirdzniecības prakses;
- Izveidot **ES līmeņa negodīgu mazumtirdzniecības praksi pamata regulējumu**, nosakot konkrētas aizliegtas darbības un preventīvu sankciju piemērošanu.

ES Padomes iniciatīvas

Zemkopības ministrija

**ES padomes
secinājumi:
*Lauksaimnieku
pozīciju
stiprināšana
pārtikas piegādes
ķēdē un
negodīgas
tirdzniecības
prakses***

*(ES Padomē
2016.g.12.decembrī)*

Lauksaimnieki saskaras ar **negodīgām
tirdzniecības praksēm**

Aicina Komisiju sākt **ietekmes
novērtējumu**, lai ierosinātu ES tiesisko
regulējumu vai citus pasākumus NTP
novēršanai

ES regulējumā būtu **jādefinē NTP un
jāparedz iespēja iesniegt anonīmas
sūdzības, lai novērstu «baiļu faktoru»,
neatkarīga uzraudzības iestāde un
efektīva sankciju sistēma**

Zemkopības ministrija

Eiropas Parlamenta iniciatīvas

Zemkopības ministrija

Eiropas Parlamenta rezolūcija (2016.gads)

NTP ir nopietna pārtikas ķēdes problēma un negatīvi ietekmē ķēdes vājākos posmus

NTP apkarošanai ir nepieciešami pamata tiesību akti ES līmenī, lai ES lauksaimniekiem un patērētājiem nodrošinātu taisnīgus pirkšanas un pārdošanas nosacījumus

Eiropas Komisija tiek aicināta izvirzīt priekšlikumus NTP ierobežošanai

Zemkopības ministrija

*“Stipra pārtikas piegādes ķēde ir ļoti svarīga!
Tikai savstarpēji sadarbojoties iespējams to
arvien stiprināt!”*

PALDIES PAR UZMANĪBU!